

תוכן עניינים

חלק א': עקרונות יסוד ואחריות	1
שער א': הגדרות - פרשנות - אחריות מוחלטת - הגבלות - ייחוד העילה - תאונה שבה מעורבים מספר כלי רכב - קרנית	1
פרק א': רקע העקרוני והנורמטיבי של החוק	1
פרק ב': אחריות מוחלטת	5
1. כללי	5
2. סיכום	8
פרק ג': הגבלת זכאותם של נפגעים	9
1. כללי	9
2. מקרים בהם יישלל הפיצוי	10
3. מקרים בהם לא יישלל הפיצוי	12
4. זכאותו של נוהג בהיתר לתבוע פיצויים	13
5. זכאותם של תלויים לתבוע פיצויים	14
6. דוגמאות ותקדימים	14
6.1 פלוני נהג ברכב ונפגע בתאונת דרכים. ברישיון הנהיגה שלו הופיעה מגבלה לפיה "מוגבל לרכב בו מופעל הגה כוח". ברכב בו נהג פלוני לא היה הגה כוח. האם מטעם זה תישלל זכאותו על-פי החוק?	14
6.2 אי-חידוש רישיון אינו שולל את זכותו לפיצויים - זכאותו לפיצויים של המשיב, אשר בעת קרות התאונה לא היה בעל רישיון נהיגה, מאחר שרשיונו לא חודש בשל אי-תשלום קנסות - לא נשללה, לא על-ידי הוראת סעיף 37(3) לחוק הפיצויים ולא על-ידי ההוראה שבפוליסה	14
6.3 אי-ידיעה על שימוש ברכב ללא רישיון - על-כן לא נשללת הזכות לפיצויים - התובע והמנוחים לא ידעו עובר לתאונה שהרכב היה ללא ביטוח או שהשימוש ברכב נעשה ללא רשות, ובנסיבות אלו זכאים התובע והמדינה לפיצוי מהנתבעים	14
6.4 היותו של המשיב נוכח בעת הדיון בבקשה להקל בתנאי מעצר הבית, והעובדה כי עבודתו במפעל היא נהיגה במלגזה, סביר כי חשב שניתן לו, במסגרת האישור לצאת לעבוד, היתר לנהוג במלגזה בשטחי המפעל. על-כן לא נשללת זכותו לפיצויים	15
6.5 האם נהיגתו של x- שנהג ברכב בהיתר המנוחה, היא הבעלים של הפיאט - אך ללא רישיון נהיגה מחריגה את זכותה של רונית (או את זכות העזבון הבא בנעליה) להיפרע מהמבטחת או מקרנית	15

6.6 המבקש להיכנס לגדרו של סעיף 7א, מוטלת כאמור חובה להוכיח שלושה תנאים מצטברים - התובע עמד בנטל סעיף 7א לחוק הפלת"ד והצליח להוכיח כי קיבל היתר מצד ג' לנסוע על האופנוע - התביעה התקבלה	17
6.7 הוראת סעיף 7(3) לחוק מגלמת העדפה של תכלית הרתעתית, או עונשית, על פני תכליתו הסוציאלית של החוק. העדפה זו מקורה בכך שאין זה מוצדק להקנות למי שיוצר סיכונים מיוחדים בדרכים, את האפשרות לחסות תחת כנפי החוק והסדרי החבות והפיצוי המיוחדים שהוא יצר	17
6.8 התביעה מתבססת כאמור על עדותו של התובע, ביחס לנסיבות התרחשות התאונה - עדות שהינה בגדר עדות יחידה של בעל דין, שבמקרה דנן לא נמצא לה, בחומר הראיות שהובא, כל חומר ראיייתי מסייע - התביעה נדחתה	17
6.9 התובע התיר לנתבע מס' 2 לנהוג ברכב שבבעלותו, לא נהג כאדם סביר - התביעה נדחתה	18
6.10 תרחיש התאונה המכוונת - התביעה נדחתה	19
6.11 במועד התאונה הרכב לא היה מבוטח בביטוח חובה - התביעה נדחתה	20
6.12 היעדר כיסוי ביטוחי - התביעה כנגד מנורה התקבלה	20
פרק ד': ייחוד עילה	23
1. עיקרון "ייחוד העילה"	23
2. סיכום	29
3. דוגמאות ותקדימים	30
3.1 מצב דברים חריג, שבו עקרון ייחוד העילה בתביעה על-פי חוק הפיצויים, אינו מאיין את התביעה על-פי פקודת הנזיקין	30
3.2 מי שיש לו עילת תביעה לפי חוק הפיצויים, אין לו עילה לפי פקודת הנזיקין. עילה כזו בפשטות אינה קיימת. לאור הוראות סעיף 8(א) לחוק הפיצויים, לא ייתכן מצב של כפל עילות, כך שהתובע יתבע (ויקבל פיצוי) בהליך הקודם לפי חוק הפיצויים ובהליך זה לפי פקודת הנזיקין. דברים אלו שלובים בדוקטרינה שבה הצדדים עסקו, היא דוקטרינת ההשתק השיפוטי	32
3.3 לצורך הגשמת חלק ממטרות חוק הפיצויים - חוק סוציאלי, שבצידו קביעת אחריות מוחלטת שנועדה לקצר ולייעל הליכי המשפט בתיקי תאונות דרכים - נקבע, בין היתר, עקרון ייחוד העילה כאמור בסעיף 8(א) לחוק. דהיינו - מקום בו יש בידי הנפגע עילת תביעה על-פי חוק הפיצויים, נשללת ממנו עילת תביעה בשל נזק גוף בהתאם לדני הנזיקין	32

3.4	הלכה מושרשת היא כי לנפגע בתאונת דרכים עומדת בעיקרון עילה מכוח חוק הפיצויים גם בגין החמרת נזק שאירעה עקב טיפול רפואי רשלני, וכי לפיכך, מכוח עקרון ייחוד העילה אין בידי הנפגע עילה על-פי פקודת הנזיקין (נוסח חדש) נגד האחראים לטיפול הרפואי הרשלני, ותביעתו של הנפגע בגין מלוא נזקו תופנה כנגד מבטחו של השימוש ברכב.....	32
3.5	סיווג התאונה ועקרון ייחוד העילה.....	32
3.6	תביעת נזקי גוף שנגרמו בעטיה של תאונת דרכים מתבררת ברגיל לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים וזאת מכוח כלל ייחוד העילה. ברם, סעיף 7 לחוק הפיצויים מונה מספר מקרים, בהם נשללת זכאות של נפגע לקבל פיצוי לפי חוק הפיצויים - בקשת צדדי ד' 2-3 לסילוק ההודעה נגדם על-הסף - הבקשה התקבלה.....	33
3.7	תביעה על-פי עילה מכוח פקודת הנזיקין - אימתי? תביעת התובעים לפסיקת פיצויים על-פי פקודת הנזיקין (נוסח חדש) בגין נזקי גוף שנגרמו לתובע 1 כתוצאה מתאונת דרכים - התביעה התקבלה.....	33
3.8	אירוע דריסה - תביעה מכוח חוק הפיצויים או בעילת תקיפה-מדובר בתאונת דרכים, משעה שמדובר בשימוש ברכב למטרות תחבורה, ובדריסה לא מכוונת, ולא בלתי נמנעת. קם איפוא ייחוד העילה הגוזר חבותה של המבטחת מגדל מכוח חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים.....	34
3.9	נפילה מרמפה - תביעה כ"תאונת דרכים" או עילה נזיקית רגילה - שאלת סיווג התאונה, האם תסווג כתאונת עבודה כטענת התובע או כתאונת דרכים כטענת הנתבעות? - התביעה התקבלה כתאונת עבודה.....	34
פרק ה': עדות יחידה של בעל דין.....	37	
1.	כללי.....	37
2.	גובה הנזק - ניתן לבסס על עדות יחידה של בעל דין.....	39
3.	תאונת "פגע וברח" - ההסדר המיוחד שנקבע בחוק הפל"ד, תוך זניחת עקרון האשם והמרתו במשטר פיצויים ביטוחי והאחדה חלקית של הפיצוי - מחייב בראש ובראשונה הוכחת אירוע התאונה והזכאות - התביעה נדחתה.....	40
4.	התובע ניסה שלא כדין להלביש את התאונה מלבוש של "תאונת דרכים", ולא היא - התביעה נדחתה.....	41
5.	התובע לא הוכיח כדין את עילת התביעה. לא הוכח, כי התאונה היא "תאונת דרכים" כהגדרתה בסעיף 1 לחוק - התביעה נדחתה.....	42
פרק ו': תאונת דרכים.....	43	
1.	הדין.....	43
2.	תיקון מס' 8.....	45

47	3. הקושי הראיתי
48	4. "מאורע"
48	5. "נזק גוף"
48	5.1 כללי
	5.2 הגדרת "נזק גוף" בסעיף 1 לחוק הפיצויים, הינה רחבה ואינה מוגבלת לפגיעות הנושאות בחובן נכות - כתוצאה מההתנגשות לא נפתחו כריות האוויר בשל הנסיעה האיטית - התביעה התקבלה
49	5.3 האם נזק גוף שנגרם לו כתוצאה מכך שדרך על מסמר שנעוץ בקרש עץ סמוך ליציאתו ממכוניתו בא בגדר תאונת דרכים? שאלת סיווג אירוע - אם תאונת דרכים הוא אם לאו - התביעה נדחתה
50	6. "עקב השימוש ברכב"
50	6.1 כללי
	6.2 כניסה לרכב וירידה ממנו - מהו השלב שבו מתחילה הכניסה לרכב מנועי, ומהו השלב שבו תמה הירידה ממנו? לאמור, מהם גדריו של מתחם השימוש ברכב?
56	6.3 האם מדובר בתאונת דרכים במסגרת החלופה של "התדרדרות" או "התהפכות" שבהגדרת ה"שימוש ברכב" בהגדרה הבסיסית?
58	6.4 מדובר במכולה, אשר מרגע שחברה למשאית הפכה לחלק אינטגרלי ממנה. משכך, עליה למכולה, דינה כעליה למשאית עצמה, ומהווה "שימוש מוכר" מסוג כניסה לרכב לצורכי תחבורה - השימוש שביצע התובע במשאית כמתואר בכתב התביעה, מהווה "שימוש מוכר" מסוג ירידה מהרכב למטרות תחבורה, המהווה תאונת דרכים - התביעה התקבלה
60	6.5 הסיכון של התהפכות הרכב הוא חלק מן הנסיעה - התובע היה התחבורתי והתממשות הסיכון היא חלק מן הנסיעה - התובע היה מעורב, כנהג, בתאונת דרכים קטלנית. לאחר התאונה חילץ את חבריו הפצועים שהיו עימו ברכב. במהלך החילוץ נפגע בידו - התביעה התקבלה
60	6.6 התובע, נהג אוטובוס, נחבל במהלך ניקוי האוטובוס כהכנתו להסעת חיילים. המחלוקת בין הצדדים התמקדה בשאלת סיווגו של האירוע, האם מהווה תאונת דרכים כהגדרתה בחוק, ואם לאו - האם יש להשית את האחריות לנזקי התובע על מעסיקו? התאונה ארעה עוד במהלך ניקיון האוטובוס לקראת נסיעה - התביעה נדחתה
61	

6.7	התובע, היה מעורב בתאונת עבודה, לאחר שנתקל, במהלך עבודתו במחסן של הנתבעת 1, בשיני מלגזה, נפל ונחבל- התביעה בעילה של חוק הפלת"ד נדחתה, התביעה בעילה של נזיקין התקבלה 61
6.8	האם המלגזה נכנסת להגדרת "רכב" (רכב מנועי) על-פי סעיף 1 לחוק? 62
6.9	הגם שמדובר בתיקון דרך כהגדרתו בחוק ועל-כן מדובר מאורע שאירע עקב שימוש ברכב ובגינו נגרם נזק גוף עדיין אין מדובר בתיקון שנעשה "למטרות תחבורה" כי אם למטרות עבודה ושימוש ביעודו השני של הטרקטור, ומשכך אין המאורע עומד בהגדרת "תאונת דרכים" - התביעה נדחתה 62
6.10	הצורך הבלתי-צפוי ביציאת התובעת מהרכב נוצר לא בשל עצם ההפרעה לנסיעה כתוצאה מהלכלוך על השמשה, אלא בשל עצם הגילוי של התובעת כי לא תוכל להמשיך בנסיעה בבטחה (לאחר שהחלה בה) מבלי שתנקה את השמשה, ובעיקר "גילוייה" הפתאומי כי אין מים במיכל שיאפשרו זאת!!! יצאה על-מנת למלא מים במיכל מי ניקוי השמשות, אך בטעות פתחה את מכסה הרדיאטור ומים רותחים ניתזו עליה וגרמו לה לכוויות - התביעה התקבלה 63
6.11	מתי הסתיימה הירידה מהרכב? האם נסיבות המקרה מהוות תאונת דרכים או אירוע נזיקי? - נסיבות האירוע אינם בגדר "תאונת דרכים" 64
6.12	האם התאונה נגרמה עקב ניצול הכוח המכני של הרכב? האם בעת הניצול האמור הרכב לא שינה את ייעודו המקורי? חלה במקרה דנן החזקה המרבה בדבר ניצול הכוח המכני של המשאית - הערעור התקבל 64
6.13	התאונה אירעה בסיום נסיעתו של התובע, בסמוך לביתו. לפיכך התיקון שבמהלכו אירעה התאונה אינו "תיקון דרך", ועל-כן התאונה אינה תאונת דרכים כהגדרת המונח בחוק הפיצויים 65
6.14	לטענת התובעת, הנפילה ארעה בכניסתה לרכב שהיא אווזת בדלת הרכב דרכה על מדרכה שבורה וכתוצאה איבדה את שיווי המשקל ונפלה - התביעה נדחתה 65
6.15	התובעת טענה כי ביום 30.12.12, בסביבות השעה 15:30, נסעה עם הנתבע ברכב חזרה לביתה. הנתבע עצר את רכבו בחצר ביתו על-מנת להוריד את התובעת לביתה שבסמוך. תוך כדי ירידת התובעת מהמושב האחורי (מאחורי הנהג), התדרדר הרכב קצת לאחור, התובעת מעדה ונפלה, וכתוצאה מכך נחבלה בגופה ובעיקר בכתף שמאל - התביעה התקבלה 66
6.16	נוסע שיצא מרכבו על-מנת לאמוד נזקי תאונה ולהחליף פרטים ונפגע מרכב חולף - לא הוכר כמשתמש ברכב 67

6.17	אדם אשר רץ אל עבר הכביש על-מנת להשיב חלק מרכבו שעף לאחר תאונה ובשעה זו נפגע מרכב חולף - לא הוכר כמשתמש ברכב	67
6.18	ניזוק שיצא מרכבו, הזמין גרר ובשעה שהתהלך בשולי הכביש, נפגע מרכב חולף - לא הוכר כמשתמש ברכב	67
6.19	נהג קטנוע אשר השלים ירידה מהקטנוע לצורך תדלוקו ואז נפגע מרכב חולף - לא הוכר כמשתמש ברכב	67
6.20	אדם אשר החליק כתוצאה מפרץ דלק ממשאבת התדלוק תוך כדי פעולת התדלוק - לא הוכר כמשתמש ברכב	67
6.21	לא הוכרו כמשתמשים במיניבוס נפגעים ששהו בעת התאונה מחוץ למיניבוס חונה בעודם ממתנינים להיכנס אליו, ובזמן זה נפגעו מרכב שהתדרדר לעברם	67
7.	"מעשה שנעשה במתכוון"	67
7.1	כללי	67
7.2	במקרה הנדון, מתעוררים ספקות לא מבוטלים באשר לקיומה של כוונה ברמה של מודעות לטיב המעשה מצד הנתבע, המביאות למסקנה כי אין בפנינו מעשה מכוון המחריג את האירוע מגדר תאונת דרכים	70
7.3	הנתבעים לא הרימו את נטל ההוכחה המוטל עליהם להוכיח "כוונה" להתאבדות, ולפיכך אין המקרה בא בגדרה של החזקה הממעתת הקבועה בסעיף 1 לחוק הפלתי"ד, ויש איפוא לקבוע כי המנוחה נהרגה בתאונת דרכים	71
7.4	במקרה הנדון, בהיעדר כוונה של התובע לגרום לנזק בכף ידו, בית-המשפט סבר שהאירוע אינו מוחרג מתחולת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים	71
7.5	במקרה הנדון, משתמע מטענות התובע שפגיעתו נגרמה במהלך תיקון ו/או טיפול דרך כמשמעו בהגדרת המשנה - נקבע שאין מדובר בתאונת דרכים ובכל מקרה התובע לא הוכיח את תביעתו. הטיפול בחבילות ו/או הקופסאות במושב האחורי איננו הכרחי, כזה שימנע מנהג את המשך הנסיעה - התביעה נדחתה	72
7.6	האם התאונה היא תולדה של "מעשה שנעשה במתכוון", המוחרג בהגדרת "תאונת דרכים", אשר בחוק הפלתי"ד? התאונה מושא התביעה מהווה "מעשה שנעשה מתכוון", המוחרג מהגדרת "תאונת דרכים", אשר בחוק הפלתי"ד	73
7.7	האם חלה במקרה דנן "החזקה הממעתת", ועל-כן לא חלה על המבטחת חובה כלשהי לשאת בנזקים שנגרמו לתובעים בעקבות האירוע שכן המנוח שם קץ לחייו, תוך כדי חציית כביש ראשי בין עירוני, שאין בו כל תאורה, בשעות החשיכה? התביעה נדחתה	74

7.8	האם התובעת אשר נפגעה בתאונת דרכים שנגרמה במהלך פיגוע טרור לאומני עת מחבל דקר את נהג ונוסעי האוטובוס זכאית לפיצוי או שמא חלה עליה החזקה הממעטת?	74
7.9	האם המנוח נפגע בתאונת דרכים כהגדרת המונח בחוק הפל"ד, או שמא מצבו הרפואי הקודם הוא שגרם לפטירתו, ללא קשר לשימוש שבוצע ברכב? התביעה התקבלה	75
7.10	הסרת הברזנט לצורך המשך נסיעה - גוברת החזקה הממעטת של טעינה ופריקה, ומכאן שהאירוע אינו מהווה "תאונת דרכים" - התביעה נדחתה	76
7.11	ניצול הכוח המיכני של הרכב - נסיבות פגיעתו של התובע מהוות תאונת דרכים	76
8	"רכב מנועי"	77
8.1	כללי	77
8.2	טרקטורון	78
8.3	תאונה במעלית	78
8.4	תאונה במלגזה	79
8.5	קורקינט לילדים	79
8.6	טרקטור	79
8.7	האם יעה אופני זעיר המכונה "בובקט" בא בגדר המונח "רכב מנועי" כהגדרתו בסעיף 1 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים?	79
8.8	האם אופניים חשמליים מהווים "רכב מנועי" כהגדרתו בסעיף 1 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים?	80
8.9	"נגרר" נכנס להגדרת "רכב" בסעיף 1 שבחוק, עת הוגדר "רכב מנועי" או "רכב", כרכב שנע בכוח מיכני על פני הקרקע ועיקר ייעודו לשמש לתחבורה יבשתית, לרבות "רכב נגרר או נתמך על-ידי רכב מנועי"	80
8.10	האם האירוע בו נפגע התובע מהווה שימוש כמשמעותו בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים - בגורר או רק בנגרר. האם על שתי המבטחות לשאת בפיצוי לתובע או רק על הנגרר?	80
8.11	התובע נכנס מתחת לגלגלת על-מנת לנקותה או אז במהלך פעולות הניקוי נשברה הזרוע השלישית העליונה שבין שלוש הנקודות והעוקרן נפל על התובע ופגע בו - התביעה התקבלה	84
8.12	פגיעתו של ילד קטן במהלך משחק ילדים ליד גיפ חונה - התביעה נדחתה	85
8.13	האם אופניים חשמליים נכנסים תחת ההגדרה "כלי רכב מנועי"?	85
8.14	שימוש במלגזה	86
9	"השימוש ברכב"	87

87	9.1 כללי
88	9.2 נסיעה
89	9.3 כניסה וירידה מהרכב
93	9.4 חניה
93	9.4.1 כללי
	9.4.2 הרכב החונה היווה סיכון תחבורתי וגרם לתאונה, ובנסיבות אלה פגיעת האופניים ברכב החונה היא בגדר "תאונת דרכים"
94	9.4.3 מבחן הסיכון התחבורתי הינו המבחן הקובע לתחולת החזקה המרבה בדבר חניה אסורה שבסעיף 1 לחוק הפיצויים - לא מדובר בתאונת דרכים ולא הוכח סיכון תחבורתי בחניה אסורה - הערעור נדחה
95	9.5 טיפול דרך או תיקון דרך
95	9.5.1 כללי
	9.5.2 הטיפול במצלמה לא היה הכרחי להמשך הנסיעה. על-סמך זאת קיבל בית-המשפט המחוזי את ערעור המשיבה וקבע כי אין מדובר בתאונת דרכים - בקשת רשות ערעור נדחתה
97	9.5.3 הנחת משולש אזהרה על הכביש איננה מהווה תיקון או טיפול דרך
98	9.6 הידרדרות או התהפכות של הרכב - לאחר שירדה מהרכב אשר נותר מונע הוא הדרדר והיא ניסתה לעצור את הרכב ונפגעה ממנו - התביעה התקבלה
98	9.7 הינתקות או נפילה של חלק מהרכב או מטענו
99	9.8 טעינה ופריקה
	9.9 האם הירידה מהאוטובוס נועדה בנסיבות המקרה דנא כדי לשרת מטרה תחבורתית אם לא? התביעה נדחתה
101	9.10 האם פעולת מילוי דלק ברכב על-ידי המנוח היא בבחינת "תיקון דרך" כהגדרת מונח זה בחוק הפיצויים? פעולת מילוי הדלק ברכב עומדת במבחנים - התביעה התקבלה
101	9.11 הדעת וההיגיון מובילים למסקנה כי המשיב נפגע מתזוזת פיסטון אשר היה אצור בו כוח מכני - בקשת רשות ערעור על סיווג של תאונה כתאונת דרכים - המבקשת טענה כי הנזק לא נגרם מניצול של הכוח המיכני אלא לכל היותר עקב הכוח המיכני - הבקשה נדחתה
102	9.12 האם ניתן לראות בפעולותיה של התובעת ככניסה לרכב שהינה כידוע אחד מהשימושים הכלולים בהגדרה של "שימוש ברכב מנועי"? לא מתקיים קשר סיבתי, עובדתי או משפטי כאחד, בין אופן קרות התאונה לבין שימוש מוכר כלשהו "ברכב מנועי למטרות תחבורה" - התביעה נדחתה
104	

9.13	התובע, יליד 1966, נפגע ביום 03.08.14 במהלך עבודתו כנהג (חלוקת מזון). לטענת התובע החליק בזמן הירידה מרכבו ועיקם את קרסולו השמאלי - התביעה התקבלה.....104
9.14	האם ירידתו מהטרקטור לטיפול בטרקטור והכנתו נעשו על-מנת להתגבר על מכשולים תחבורתיים לקראת הנסיעה המיועדת בו ביום המחר מהווה משום "שימוש"?.....105
9.15	התובעת עצרה את מכוניתה בנתיב תחבורה, כיבתה את המנוע ויצאה. הדלת נשארה פתוחה ושתי רגליה עמדו על הכביש. אז התנגשה מכונית אחרת במכוניתה העומדת. באותה עת היא טרם הגיעה ליעד הנסיעה. האם בעת עדיין "השתמשה במכוניתה"?...105
9.16	האם העובדה שהתובע גילה את התקלה באקראי ובעקבות הצבעת נציג החוק, שוללת את פתאומיותה ואת הצורך לתקן את התקלה עם גילויה ולכן אינה נחשבת תיקון דרך? רצונו של התובע להימנע מרישום דוח אינו שולל כלל ועיקר את קיומו של הסיכון התחבורתי - התביעה התקבלה.....106
9.17	האם הוצאת סולם מרכב חונה היא "שימוש ברכב למטרות תחבורה"?.....107
9.18	האם נפילת עץ על רכב נוסע, אשר גרמה לפציעת נהגת הרכב, מהווה תאונת דרכים?.....108
9.19	נזקיו הגופניים של התובע לא קשורים קשר סיבתי הדוק עם פעולת הרמפה, אלא עם נפילת מטען (מלגזה) על רגליו. האם קיימת חזקה מרבה אחרת, או פעולה שנכללת בשימוש ברכב, ואשר גוברות על החזקה הממעטת של פריקה וטעינה? - התביעה נדחתה.....108
9.20	האם במקרה שבו עמדה הנפגעת בקדמת רכבה תוך שהיא בוחנת את סיבת התחממות רכבה ואת האפשרויות העומדות לפניה לתיקונה של תקלה זו, או-אז ותוך כדי, ארעה התאונה העונה על הגדרת "תאונה מעורבת"?.....109
9.21	האם מתקיים קשר סיבתי-משפטי בין פציעת התובעת מחלק ברזל שפלט מחבֵּק מתכת של עמוד שהיה על המדרכה לבין "שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה"?.....110
9.22	רכיבה על סוס ובהלה של הסוס בשל רעש הטרקטורונים...110
9.23	לטענת תובע, הוא נפל מעגלה שהיתה מחוברת לטנדר בו נהג, לאחר שבדק שהמטען שהוטען עליה (מסור חשמלי) מהודק היטב, ורגלו נתפסה בדלת העגלה במהלך ירידתו ממנה.....111
9.24	פריקת הסרן על-ידי התובע, נמצאת עדיין בתוך מתחם ה"פעולות התחבורתיות", ולכן היא חלק מה"שימוש" במלגזה, ולפיכך פעולה זו מהווה חלק מההגדרה הבסיסית ל"תאונת דרכים" בחוק הפל"ד, ועל-כן, קיימת תחולה בנדון שבפנינו לחוק הפל"ד.....112

9.25	נסיבות האירוע כפי שהוכחו עונות על יסודות החזקה המרבה שעניינה ניצול הכוח המיכני של הרכב, ולפיכך נסיבות פגיעתו של התובע מהוות תאונת דרכים.....	112
9.26	מכשיר חקלאי המחובר לטרקטור - לא עלה בידי התובע להראות שנפגע באירוע המהווה תאונת-דרכים כהגדרתה בחוק - התביעה נדחתה.....	113
9.27	תאונה בה נפגע התובע וכתוצאה נגרם לו קרע בגיד אכילס - לא עלה בידי להוכיח את תביעתו וזו נדחתה.....	113
9.28	האם תאונה שאירעה לתובע אירעה תוך כדי ירידה מהרכב, או אז יש לסווגה כתאונת דרכים? - התובע מעד ונפל מהמשאית תוך כדי הפריקה והטעינה - התביעה נדחתה.....	114
9.29	במועד התאונה, חנה רכבו של התובע בחניה אסורה.....	114
9.30	האם מדובר ב"תיקון דרך"? המערער נפגע במהלך ביצוע פעולה של פריקה וטעינה ולא במהלך תיקון דרך - הערעור נדחה.....	115
9.31	התאונה בה נפגעה התובעת עונה על הגדרת תאונת דרכים כהגדרתה בחוק, אולם בנסיבות המקרה אין כיסוי ביטוחי.....	116
9.32	הדרדרות רכב - על מי מהנתבעות חלה החובה לפצות את התובעת בשל נזק הגוף שנגרם לה בעקבות התאונה.....	116
9.33	מרכיב הקשר הסיבתי בין נזק הגוף שנגרם למשיב לבין השימוש ברכב המנועי. השאלה היא אם בנסיבות העניין נגרם למשיב נזק עקב ה"שימוש ברכב", שאז האירוע הוא בבחינת "תאונת דרכים", או שמא היה הרכב זירה לקרות האירוע בלבד, שאז אין האירוע בבחינת "תאונת דרכים" - הערעור נדחה, הערעור שכנגד התקבל.....	117
9.34	עלייתו של התובע למשאית לא היתה חלק אינטגרלי לפעולת הטעינה - התביעה התקבלה.....	118
9.35	תאונה שארעה תוך כדי ניסיון של התובע לשחרר מהטרקטור כלי עבודה המופעל מיכנית - התביעה נדחתה.....	118
9.36	עדות התובע על אודות נסיבות התאונה הנה עדות יחידה של בעל דין שלא זו בלבד שאין לה סיוע אלא שהיא נסתרה - התביעה נדחתה.....	119
9.37	האם תאונה שאירעה לתובע אירעה תוך כדי ירידה מהרכב, או אז יש לסווגה כתאונת דרכים, או שמא אירעה תוך כדי פריקה וטעינה, או אז יש לסווגה כתאונה רגילה - התביעה נדחתה.....	119
9.38	האם חבלתו של נהג מונית עקב פריקת מזוודתו של נוסע, מהווה תאונת דרכים? - התביעה התקבלה.....	120
9.39	לתובע נגרם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה - התביעה התקבלה.....	120
9.40	משאית מנוף - השימוש הלא תעבורתי של הרכב יצר את הסיכון של נפילת המשא, סיכון שהתממש.....	121

9.41	אין לראות בדחיפתו הידנית של הרכב הפרטי, על-מנת להביאו למיקום ולזווית שמשם ניתן יהיה להתחיל את גרירתו על-ידי משאית הגרר, משום "שימוש" כהגדרתו בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, הואיל והוא איננו עונה על המבחן התעבורתי המונח ביסוד ההגדרה הבסיסית - הערעור נדחה	121
9.42	התאונה ארעה תוך ביצוע פעולת טעינה של המשאית בהיותה עומדת ולא לאחר סיומה. לפיכך נכללת התאונה בחריג להגדרת המונח "שימוש ברכב מנועי" - התביעה נדחתה	122
9.43	מה היה מעמדו של התובע בעת התאונה השנייה? מדובר ב"תאונה מעורבת" -	123
9.44	לא מתקיים קשר סיבתי בין ניצול הכוח המכני של הטרקטור לבין התאונה - התביעה נדחתה	124
9.45	סגר את כף המחפרון על אצבעות התובע - הוגדרה כתאונת דרכים	124
9.46	מה גרם לנפילת האוכף על התובע - התאונה ארעה עקב ניצול הכוח המכני של הרכב	125
9.47	התובע עלה וירד מארגז המשאית לאחר את ביצוע העבודה שנעשתה לפני התשלום, פעולה זו איננה פעולה הקשורה למטרות תחבורה - טענת התובע נדחתה	125
9.48	שאלת החבות - גרסת התובע באשר לקרות התאונה מהימנה והינה מקובלת במלואה	126
9.49	הרכבת התנגשה במשאית אשר לא צייתה לתמרור עצור ועלתה על פסי הרכבת - הארוע הוגדר כתאונת דרכים	127
9.50	קיומה של פעולה המסווגת כפריקה או טעינה לא גורעת ברוב המקרים מתחולת החוק באם בצידה התקיים שימוש מוכר - התביעה התקבלה	128
9.51	טעינת מלגזה - תיקון או טיפול דרך - התביעה נדחתה	128
9.52	במקרים בהם לא התקיים מגע פיזי בין הרכב לבין הנפגע נדרש בית-המשפט לנקוט משנה זהירות ולבחון כל מקרה לגופו ולהשתכנע, כי נסיבות האירוע מהוות תאונת דרכים - התביעה נדחתה	129
9.53	האם פגיעת התובעת ברגלה, בעת שביקשה להכניס את בנה התינוק לכסא הבטיחות במושב האחורי ברכב לצורך התחלת הנסיעה מהווה "תאונת דרכים" לפי חוק הפל"ד? - התביעה התקבלה	129
9.54	התובעת נפגעה בעקבות הדרדרות הרכב לאחר שיצאה ממנו בעת שהוא נותר מונע. מדובר בשימוש ברכב מנועי על-פי הוראות החוק והתאונה בה מדובר הינה תאונת דרכים כהגדרת המונח בחוק - התביעה התקבלה	130

9.55 שהירידה מהמשאית אינה תחילת פעולת הפריקה, אלא פעולת לווואי אינהרנטית לשימוש ברכב המנועי, ואין מקום להגדירו אחרת	
- התביעה התקבלה	131.....
9.56 פגיעה מגומיית ארגז קטנוע - התביעה נדחתה	131.....
9.57 האם התאונה ארעה "עקב" אותו שימוש בשלט - התביעה התקבלה	132.....
9.58 נפגע ממכונת חיתוך בטון - אף אם המנוע לא פעל בעת התרחשות התאונה, הרי שאין הכרח כי כוח מכני יהיה דווקא על-ידי הפעלת המנוע - התביעה התקבלה	133.....
9.59 נפגע באפו מהדלת של הרכב - לא התקיימו שלושת התנאים המצטברים על-מנת שאירוע ייחשב תאונת דרכים - שלושה מבחנים מצטברים על-מנת שאירוע תאונתי שעניינו טיפול או תיקון דרך ייחשב תאונת דרכים על-פי החוק	133.....
9.60 כניסה לרכב או ירידה ממנו הם אותם מקרים רגילים, פשוטים ושכיחים שהמחוקק ראה להכלילם בהגדרה של "שימוש ברכב מנועי", כחלק מההגדרה הבסיסית של תאונת דרכים. התובע ירד מרכבו כפעולה רצופה ותכופה הקשורה קשר ישיר לסיום הנסיעה והחנית רכבו - התביעה התקבלה	134.....
9.61 הירידה עשויה להימשך גם לאחר ניתוק הקשר הפיסי לרכב וכי נפגע עשוי להיחשב כמשתמש ברכבו כל עוד נותרה זיקה לשימוש ברכב המנועי - התביעה התקבלה	135.....
9.62 הנסיעה ברכב הגיעה אל סיומה עם עצירת הרכב וחנייתו בביתה של המנוחה. התיקון שבוצע ברכב בחנייה ליד הבית אינו תיקון דרך - התביעה נדחתה	135.....
9.63 התאונה הנדונה אירעה תוך כדי תחילת ירידתה של התובעת מהרכב, לפיכך מהווה היא תאונת דרכים - התביעה התקבלה	136.....
9.64 האם פגיעתה של התובעת כתוצאה מסגירת דלת תא מטען של מונית על כף ידה, נופלת בגדרו של חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים? - התביעה התקבלה	136.....
9.65 האם בזמן התאונה התקיים שימוש מוכר ברכבו של התובע? - התביעה התקבלה	137.....
9.66 תביעה לפיצויים בגין נזקי רכוש לרכב - ההיקש בין סעיף 1 לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים לבין סעיף 26 לחוק חוזה ביטוח - התביעה התקבלה	137.....
9.67 התובע נפגע מנסיעה ופגיעה מהכף, או שנוצרה "חנייה מסוכנת" שגרמה לפגיעה - התביעה התקבלה	138.....
9.68 מי מבין כלי הרכב הקשורים אחראי לאירוע וכפועל יוצא מכך, מי מבין שתי המבטחות נושאת בחובת הפיצוי בגין הנזק? - התביעה התקבלה	139.....

9.69 תביעה לפיצויים בגין נזקי גוף על יסוד פוליסת ביטוח תאונות אישיות - לתובע אירעה "תאונת דרכים", המוחרגת מהכיסוי על-פי הפוליסה - התביעה נדחתה.....	140
9.70 האם אירוע לבבי שעבר נהג אוטובוס מקצועי בזמן נהיגתו, על רקע ויכוח קודם עם מעסיקו, מהווה תאונת דרכים? - בקשת הנתבעת לסילוק התביעה על-הסף התקבלה.....	140
9.71 האם נסיבות פציעת התובע ברגלו בעקבות נפילתו מדלת קרוואן ממונע בעת שחנה, הן בגדר תאונת דרכים על-פי הגדרתה בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים? - התביעה נדחתה.....	141
9.72 שמן שניגר מהרכב, עקב תקלה - התביעה נגד הנתבעת מס' 1 נדחתה.....	141
9.73 פעולת הפריקה שביצע נעשתה במהלך עצירה זמנית - התביעה התקבלה.....	142
9.74 נפילה מרכב, כשלעצמה, אינה מהווה תאונת דרכים - התביעה נדחתה.....	142
9.75 נזקים בגין שריפה ברכב - התביעה התקבלה.....	143
9.76 הנפגעת נפגעה בתאונת דרכים כמשמעות בחוק הפלת"ד בהיותה יושבת ברכב שחנה באופן שהיווה סיכון תחבורתי, ומשכך בא בגדר החזקה המרבה שבחוק הפלת"ד - התביעה התקבלה.....	144
9.77 תיקון דרך ברכב, מהווה תאונת דרכים - התביעה התקבלה.....	145
9.78 למרות שהאירוע אינו מקיים אחר ההגדרה הבסיסית, הוא נכלל בחזקה החלוטה המרבה של ניצול הכוח המכני של המשאית, ולפיכך הוא בבחינת "תאונת דרכים" - התביעה התקבלה.....	145
9.79 בנסיבות המקרה דן תיקון התקר איננו מהווה "תיקון דרך" - התביעה נדחתה.....	146
9.80 האם התובע, אשר הכניס קניות לתא המטען מוחזק כמי שהחל את השימוש בו- או האם הוא נחשב כ"הולך רגל"? - התביעה נגד נתבעות 1-2 התקבלה.....	146
9.81 בקשת רשות ערעור שבמרכזה קביעתה של ערכאת הערעור אודות מקומו של האירוע בעת התרחשותו - הבקשה נדחתה.....	147
9.82 האם חבלתו של נהג מונית עקב פריקת מזוודתו של נוסע, מהווה תאונת דרכים? - התביעה התקבלה.....	147
9.83 טרקטור שמשך עגלה שדרסה את התובע עליו הולבשה קונסטרוקציית פיברגלס בצורת ברווז והוא נסע ברכבי פארק השעשועים ולא יצא ממנו - לתובע נגרם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה - התביעה התקבלה.....	148

9.84	האם נסיבות פציעת התובע ברגלו בעקבות נפילתו מדלת קרוואן ממונע, בעת שחנה, הן בגדר תאונת דרכים על-פי הגדרתה בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים?.....	149
9.85	התאונה אירעה במהלך הורדת קורת עץ במשקל של כ- 250 ק"ג באמצעות מנוף הידראולי המהווה חלק מהמשאית ותוך ניצול הכוח המכני של הרכב.....	149
9.86	במסגרת פעולות מקדימות לעבודה בטרקטור נפל עוקרן שהיה מחובר לטרקטור על התובע 1, ופגע בו - מתקיימת בנסיבות ההגדרה הבסיסית של תאונת דרכים - התביעה התקבלה.....	149
9.87	האם ארוע שארע במהלך משחק של ילד בן שנתיים ושבעה חודשים בו נפגעה ידו כתוצאה מפגיעת חלק של גיף שחנה במקום, הינה בגדר "תאונת דרכים"? - התביעה נדחתה.....	150
9.88	עת ביקשה התובעת לרדת מהרכב נטרקה דלת הרכה על ברכה הימנית וכך נפגעה בגופה, ומשכך המדובר בתאונת דרכים.....	150
9.89	תובע נפגע מאנקול שבקצה הגומייה המשמשת אותו, בדרך-כלל, להידוק ארגז השליחויות - התביעה נדחתה.....	150
9.90	האם התאונה ארעה "עקב" אותו שימוש בשלט? - התביעה התקבלה.....	151
9.91	קטיעת אצבעות בפעולת ניקיון משאבת המשאית - פעולה הכרחית לתפעולה - התביעה התקבלה.....	152
9.92	האם הנתבעת, כמבטחת נהג האופנוע, אחראית לשפות את התובע על נזקי הנפגע, או שמא מבטחת משאית הנפגע היא זו שאחראית לשפות את התובע, בהיות הארוע בבחינת "תיקון דרך" של המשאית כהגדרתו בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים? - התביעה התקבלה.....	153
9.93	האם יש לראות את נפילת הנפגעת בהליכתה בכלל "ירידתה ממנו", מאחר והנפילה ארעה לדעת כל בסמיכות למועד ירידתה של הנפגעת מהרכב? - התביעה נדחתה.....	153
	פרק ז': תאונה שבה מעורבים מספר כלי רכב.....	155
	שער ב': זכות החזרה של קרנית.....	157
	פרק א': מבוא.....	157
	פרק ב': מהות הזכות לחזרה של קרנית.....	161
	פרק ג': זהות הפוגע - שקידה סבירה על איתורו.....	163
1.	כללי.....	163
2.	זהות הנהג האחראי - התובע עמד בנטל להוכיח סיבה סבירה והגיונית לכך שאין בידיו את פרטי הרכב המעורב.....	165
3.	גם במקרים בהם מדובר בפגיעה קלה מאוד, על הנפגע לבקש את פרטי הנהג והרכב - גם אם בסופו-של-יום יוברר כי לא נגרם נזק העולה כדי "נזק גוף" - התביעה נדחתה.....	166

4. מי אמורה לפצות את התובע בגין פציעתו בתאונת דרכים מיום 08.06.04, האם מבטחת הרכב בו נהג התובע (הנתבעת 1), או שמא קרנית (הנתבעת 2)?	166
5. מחלוקת בין המבטחות באשר לשאלה על מי מהן מוטלת החובה לפצות את התובע בגין נזקיו	167
פרק ד': נטל הוכחה מוטל על התובע	169
פרק ה': גמול והחזר הוצאות - סעיף 13א לחוק	171
פרק ו': סיכום	173
פרק ז': דוגמאות ותקדימים	177
1. אכן, סיבת מותה הטראגי של המנוחה אינה ידועה, וייתכן כי נהרגה בתאונת דרכים לאחר שנפגעה מרכב מנועי, כהגדרתו בחוק. אך לא די בכך שקיימת אפשרות כי מותה של המנוחה נגרם בתאונת דרכים, והיה על המבקש לעמוד בנטל להוכיח שאכן כך קרה. בענייננו, כשם שקבעו בתי-המשפט קמא, לא הורם הנטל	177
2. הולך רגל נפגע בתאונת דרכים בה היו מעורבים שני כלי רכב, שאחד מהם הוא חסר ביטוח. האם דין קרנית כדין "מבטח" לעניין סעיף 3(ב) לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים כך שעליה לשאת במחצית סכום הפיצויים לנפגע?	177
3. שאלת חבותה של קרנית קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים מכוחה של הוראת סעיף 7א לחוק פיצויי לנפגעי תאונות דרכים	177
4. התובע גרס כי מדובר בתאונת דרכים "פגע וברח" ולפיכך התביעה הוגשה כנגד הנתבעת, בהתאם לסעיף 12(א)(1) לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים - תאונת דרכים "פגע וברח" - עדות בעל דין יחיד - התביעה נדחתה	178
5. הנוהג ברכב ללא ביטוח בר-תוקף, הוא משולל זכאות לפיצויים לפי החוק. אין לו זכות תביעה כלפי מבטח או כלפי קרנית. שלילת זכאותו לפיצויים לפי סעיף 7(5) לחוק, יסודה בשיקולים של תקנות הציבור ותכליתה היא מניעתית-עונשית בעיקרה, קרי - מניעת התנהגות פסולה או מסוכנת במודע. האם התאונה קרתה בזמן שנעשה שימוש ברכב למטרות הסעת נוסעים בשכר, אם לא? - התביעה התקבלה	178
6. זכות השיבוב והחזרה על הנהג הפוגע-שאלת זהותו של הנהג - התביעה התקבלה	179
7. סעיף 9 לחוק פלתי"ד מציין, בין היתר, שמי ששילם פיצויים לפי חוק פלתי"ד על-פי החריג שקבוע בסעיף 7א לחוק, רשאי לחזור בתביעת שיפוי אל בעל הרכב או המחזיק בו אשר התירו את השימוש ברכב ללא ביטוח-תביעות עזבון בגין תאונת דרכים קטלנית - התביעות נדחו	180

8. נטל ההוכחה על-פי סעיף 12 לחוק - יישומו הלכה למעשה - הטענה ולפיה התובע נהג ברכב מסתברת יותר מהטענה כי הוא היה נוסע - התביעה נדחתה.....	181
9. ככלל עול ההוכחה והשכנוע הרובצים על התובע מחייבים הוכחת גרסתו על-פי מאזן ההסתברויות האזרחי. התובע עמד במידת הוכחה זו גם אם לא למעלה מזו - התביעה התקבלה.....	182
10. מחלוקת בדבר קרות האירוע ודחיית תביעת התובע - חל החריג של הפוליסה המונע פיצוי - התביעה נדחתה.....	182
11. תאונת "פגע וברח" - אי-קבלת גרסת התובע ודחיית תביעתו - טענות התובע באשר לנסיבות התאונה, אופן התרחשותה והשתלשלות האירועים ממש אחריה, אינן עולות בקנה אחד עם תוצאותיה - התביעה נדחתה.....	183
12. זכות החזרה של קרנית על הנהג הפוגע ואל מי שנטען כי הוא הבעלים של הרכב - שאלת זכות החזרה של קרנית אל הנהג ואל ה', בגין הסכומים ששילמה לתובע - אחריותם של שני הצדדים השלישיים כלפי קרנית היא ביחד ולחוד.....	184
13. האם הובאו די ראיות על-מנת לקבוע את זהות הרכב המעורב בתאונה וזהות הנהג ברכב זה? - זכות החזרה או השיפוי של קרנית - התביעה התקבלה.....	184
14. בחינת החבות בתאונה שנטען להיותה כזו שמערבת שני רכבים היא בשני שלבים.....	185
15. טענותיו של המערער הנוגעות לקביעתו של בית-משפט קמא לפיה אין במארג הראיות שהוצגו כדי להרים את נטל הראיה המוטל על שכמו להוכיח כי נהג בטרקטורון בעת התאונה - הערעור נדחה.....	185
16. תביעה שהגישו תלויים של מנוח שנהרג בתאונת דרכים - התביעה התקבלה.....	186
שער ג': עניינים שונים - הלכות בתי-המשפט.....	187
פרק א': בית-המשפט העליון.....	187
1. בסיס השכר שלפיו חושבו הפיצויים בגין אובדן כושר השתכרות לעתיד, ובראש הנזק של הוצאות לעבר ולעתיד.....	187
2. פסילת חוות-דעת מומחה - חוות-דעת המומחית בתחום הנורולוגיה גובשה מבלי שהמשיבה-התובעת נבדקה.....	187
3. על המבטחת להוכיח כי הנהג שנהג ללא רישיון, ידע ידיעה פוזיטיבית של ממש כי רישיונו נשלל.....	188
4. פרשנותה של הגדרת "רכב".....	189

5. המשיבים 1-3 פוצו בסכומים משמעותיים במסגרת פסק-הדין הצרפתי, בין השאר בגין ראשי נזק הזהים לראשי הנזק בגינם פוצו בהליך מכוח חוק הפיצויים, כך שאי ניכוי הפיצוי יביא לפיצוי יתר באופן שחורג מתכלית השבת המצב לקדמותו של דיני הנזיקין; כי בשים-לב שהפיצוי הפלילי נושא מאפיינים אזרחיים, הוא בר-ניכוי בהליך אזרחי.....190	
6. התביעה השניה הוגשה בחלוף שמונה חודשים ושלושה-עשר ימים מתום תקופת ההתיישנות, וזאת לאחר ניכוי התקופה שבה היתה התביעה הראשונה תלויה ועומדת191	
7. האם יש לראות ברכב הראשון כ"מעורב בתאונת דרכים", כמשמעות המונח בסעיף 3(ב) לחוק הפיצויים192	
8. בקשה לעיכוב ביצוע חלקי של פסק-דין בו נפסקו לטובת המשיבה פיצויים בגין נזקי גוף שנגרמו לה193	
9. מינוי מומחים נוספים - לא ניתן להתעלם מכך שהמבקשת נפגעה לפני למעלה מ- 15 שנים ותביעתה הנוכחית הוגשה כ- 13 שנים לאחר מכן193	
10. בנסיבות העניין, בשים-לב לכך שחלק מסכום הפיצוי מושא המקרה דנן לא נועד לרווחתו המידית של המשיב, אלא תכליתו היא לפצות על אובדן השתכרות לעתיד, נמצאתלנכון ללכת בדרך האמצע ולהורות על עיכוב ביצוע חלקי של פסק-הדין194	
11. תחולתו של סעיף 6ב לחוק נעוץ בנסיבות הקונקרטיות של המקרה ומסור לשיקול-דעתה של הערכאה הדיונית194	
12. בקשה לסתור ראיות - נדרש קיומו של פגם היורד לשורש ההליך בהתנהלות הוועדה הרפואית195	
13. האם שגו בתי-המשפט בקביעתם כי התאונה מהווה תאונת דרכים כהגדרתה בחוק196	
פרק ב': בית-המשפט המחוזי197	
1. בחינת נתוני השכר השונים של חברי התובע, מלמדת כי דרישתו להשוואת שכרו לחבריו שלמדו עימו ומשתכרים לכאורה יותר ממנו ולפיכך יש גם להשוות כאמור את שכרו הפוטנציאלי בעבר ובעתיד לשכרם, הינה דרישה מוקשית בנסיבות197	
2. זימון לעדות את נציגי המוסד לביטוח לאומי, תחת הצגת תעודת עובד ציבור, במסגרת תביעה שהגיש נגדה המשיב מכוח חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים.....198	

3. המקרים יוצאי הדופן אשר יצדיקו הבאת ראיות לסתור יהיו אלו שבהם התגלה פגם מהותי בעבודת הוועדה, או במקום בו חל שינוי משמעותי במצבו הרפואי של הנפגע לאחר בדיקתו בוועדה. כך גם מקרים שבהם לא עמדו בפני הוועדה עובדות רלוונטיות בעלות משמעות, אשר אילו היו בפניה ייתכן והמסקנות אליהן היתה הוועדה מגיעה היו שונות, כשהדברים נבחנים כמובן לפי הנסיבות הספציפיות של כל מקרה.....199	
4. הנכות שנקבעה בחוות-הדעת המשלימה משקפת את מצבה הנוכחי של התובעת בהתאם למכלול הנתונים שהונחו בפני המומחה199	
5. בהינתן הכשרתו וניסיונו המשמעותי של התובע סביר להניח כי כושר השתכרותו אלמלא מגבלתו הרפואית לפני התאונה היה גבוה לאין ערוך מכושר ההשתכרות ששימר בפועל בעקבות מצבו הרפואי200	
6. בקשת התובע למינוי מומחים - בחר לנהל את התביעה לפי סעיף 6(א) לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975, על-דרך של מינוי מומחים מטעם בית-המשפט ואין סיבה לדחות או לעקב את ההליך כפי שמציעה הנתבעת200	
7. מכוח הוראת סעיף 6ב לחוק הפיצויים תעמוד הנכות הרפואית הצמיתה כתוצאה מהתאונה בתביעה דנן על 28% כקביעת המוסד לביטוח לאומי201	
8. מחלוקת באשר למעורבותו של רכב הנתבעת 4 בתאונה, והיותה "תאונה מעורבת" כהגדרתה בחוק הפיצויים201	
9. התקבל הפסד השתכרות לעתיד בסך של 210,000 ש"ח, נכון למועד פסק-הדין. סכום זה נמוך במידה משמעותית מן הסכום שנפסק, ומשכך, מצדיק התערבות בפסק-הדין202	
10. התובע נפגע בתאונת דרכים, ונכותו הצמיתה נקבעה על-ידי מומחים שמונו מטעם בית-המשפט בהתאם לחוק הפלתי"ד ולתקנותיו202	
חלק ב': הנזק והפיצויים205	
שער א': מינוי מומחה רפואי על-פי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים ותקנותיו205	
פרק א': הדין205	
1. סעיפים 6א ו-6ב לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים205	
2. תקנות פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מומחים), התשמ"ז-1986205	
פרק ב': כללי211	
פרק ג': המומחה הרפואי - סעיף 6א לחוק213	
1. כללי213	
2. מיהו מומחה?215	

3.	"נושא רפואי אחר"	217
4.	מתי יש למנות מומחה רפואי?	218
4.1	בקשה למינוי מומחה מטעם בית-המשפט בתחום הפסיכיאטרי -	
221	הבקשה התקבלה	
4.2	בקשה למינוי מומחים רפואיים - הבקשה התקבלה, קיימת	
222	ראשית ראייה לצורך מינוי	
4.3	רשות לערער על החלטת בית-משפט השלום במסגרתה התקבלה	
	חלקית בקשת המבקש למינוי מומחים רפואיים - מתקיימת ראשית	
223	ראייה המצדיקה מינוי מומחה בתחום רפואת הכאב בלבד	
4.4	בקשה למינוי מומחה רפואי בתחום האורתופדיה - הבקשה	
223	התקבלה	
4.5	בקשה למינוי מומחים רפואיים בתחום האורתופדיה,	
224	הנוירולוגיה והפסיכיאטריה - הבקשה התקבלה	
224	הגשת תביעה נגד מומחה מטעם בית-המשפט	
226	מעבר ממסלול סעיף 6א למסלול סעיף 6ב	
229	פרק ד': מסמכים שניתן להגיש למומחה הרפואי	
231	פרק ה': העברת מסמכים למומחה	
231	1. כללי	
	2. אבחנה בין תקנה 8 לתקנה 2(ב) לתקנות פיצויים לנפגעי תאונות	
238	דרכים (מומחים), התשמ"ז-1986	
243	פרק ו': מסמכים שאין למסור למומחה	
247	פרק ז': העברת חומר למומחה לאחר מתן חוות-הדעת	
249	פרק ח': חקירת המומחה	
253	פרק ט': קביעת דרגת נכות על-פי דין אחר	
255	פרק י': נכות זמנית ונכות יציבה	
257	פרק י"א: פסילת מומחה ומינוי מומחה חלופי	
257	1. כללי	
	2. בקשת התובע לפסילת חוות-דעתו של מומחה בתחום הפסיכיאטריה	
259	מטעם בית-המשפט - לא נפל פגם - הבקשה נדחתה	
	3. עתירת התובע להורות על מינוי מומחה אחר, ולחלופין, על מינוי	
259	מומחה נוסף בתחום הפסיכיאטריה - העתירה נדחתה	
	4. בקשה לפסילת מומחה שהוגשה על-ידי הנתבעת - המסמכים שהוגשו	
	מטעם המל"ל הם מסמכים שיש בהם חיווי דעה מובהק - הבקשה	
260	התקבלה	
	5. בקשה לפסילת חוות-דעת מומחה - לא נסתרה החזקה בדבר	
260	התנהלותו המקצועית של המומחה	
	6. פסילתו או ביטול מינויו של מומחה, תעשה במקרים קיצוניים - אין	
	בעובדה שהמומחה שימש בעבר כמומחה מטעם חברות ביטוח או מטעם	
261	הנתבע הספציפי כדי להוות טעם לפסילתו	

פרק י"ב: מימון ביניים של שכר המומחה	263
פרק י"ג: סיכום	265
פרק י"ד: מומחים - תמצית ההלכה הפסוקה	267
1. הצגת חוות-דעת של מומחה שנבצר ממנו להגיע לבית-המשפט בפני המומחה החדש שמונה	267
2. דחיית בקשת רשות לערער על אי-מתן היתר להבאת מומחה תעסוקתי	267
3. דחיית בקשה למינוי מומחה בתחום הנירולוגיה	267
4. דחיית בקשה למינוי מומחה בתחום הנירולוגי	268
5. מינוי מומחה בתחום הנירולוגיה	269
6. קבלת בקשה למינוי מומחים בתחום אורטופדיה, נירוכירורגיה, פסיכיאטריה ו-א.א.ג.	270
7. החלטה על מינוי מומחה לאחר קביעת קדם משפט	270
8. קבלת בקשה למינוי מומחה נירולוג	270
9. דחיית בקשה למינוי מומחה שיקומי	270
10. קבלת בקשה למינוי מומחה - הראומטולוגיה	271
11. דחיית בקשה למינוי מומחה בתחום הנירוכירורגיה וכירורגית פה ולסת	271
12. מינוי מומחים בתחום נירולוגיה, אף אוזן גרון ועיניים	271
13. דחיית בקשה להוצאת חוות-דעת מומחה המתארת את פגיעות התובע	272
14. אין להציג קביעת ועדת המל"ל בפני המומחה	272
15. פסילת חוות-דעת המומחה בתחום הראומטולוגיה לאור אי-הצגת כל המסמכים הרפואיים	273
16. קבלת בקשה למינוי מומחה בתחום הכירורגיה והפסיכיאטריה	273
17. דחיית בקשת ערעור על החלטת בית-המשפט - מינוי מומחה לסכרת ודחיית בקשות לסתור	274
18. דחיית בקשת רשות ערעור על קביעת הנכות של המומחית	275
19. דחיית בקשה למינוי מומחה פה ולסת במקום מומחה אף-אוזן-גרון	275
20. ערעור על אי-הסכמה להוכיח מצב רפואי עובר לתאונה	276
21. ערעור על החלטת מינוי מומחה להראומטולוגיה	277
22. מינוי מומחה נוסף אינו סותר את כוונת החוק	277
23. ערעור על הסכמה להצגת מסמכי הוועדה הרפואית ומינוי מומחה	278
24. קבלת בקשת להבאת ראיות לסתור ודחיית בקשה להצגת חוות-דעת מומחה	279

25.	דחית בקשה לאסור הבאת ראיות לסתור את החלטת ועדת הערר של המל"ל.....	279
26.	קבלת ערעור להבאת ראיות לסתור את קביעת המל"ל.....	280
27.	בקשה לערעור על אי-מתן היתר להבאת ראיות לסתור את קביעת הוועדה הרפואית.....	281
28.	קבלת בקשה להבאת ראיות לסתור - מינוי מומחים בתחום עיניים, נוירולוגיה ופסיכיאטריה.....	282
283.	שער ב': תשלום תכוף - הגדרה ומהות.....	
	פרק א': הדין - סעיפים 5 עד 15 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים.....	283
287.	פרק ב': מהות ההליך.....	287
291.	פרק ג': התערבות בית-משפט של ערעור.....	291
293.	פרק ד': סדרי הדין בבקשה לתשלום תכוף.....	293
1.	הוצאות בגינת ייפסק התשלום התכוף.....	293
2.	הבקשה לתשלום תכוף.....	293
3.	דוגמאות ותקדימים.....	293
3.1.	ערעור על החלטה לתשלום תכוף - נדחה.....	293
3.2.	קבלת בקשה לתשלום תכוף ומינוי מומחים - רגל תותבת והתפתחות מחלת סכרת.....	294
3.3.	קבלת בקשה לקביעת תשלום תכוף - נפסק 21,000 ש"ח - צורכי מחיה.....	294
3.4.	בקשה לתשלום תכוף בעקבות נפילה במהלך ירידה מהאוטובוס - תשלום 20,000 ש"ח.....	295
3.5.	בקשה לתשלום תכוף - זהות שווי הכנסות והוצאות - 7,228 ש"ח.....	295
3.6.	קבלת בקשה לתשלום תכוף - הוצאות ניתוח לקרע בכתף - תשלום 18,000 ש"ח.....	296
3.7.	קבלת בקשה לתשלום תכוף - תשלום 5,000 ש"ח.....	296
3.8.	שברים בראש, בעצם הבריח, בצלעות ובירך - בקשה לתשלום תכוף - תשלום 40,000 ש"ח.....	296
3.9.	שברים מרובים - בקשה לתשלום תכוף עקב דריסה על-ידי טרקטור - תשלום 35,000 ש"ח.....	297
3.10.	בקשה לתשלום תכוף - תשלום 18,000 ש"ח.....	297
3.11.	בקשה לתשלום תכוף - תשלום 21,000 ש"ח.....	297
3.12.	תשלום תכוף - בשל הפגיעה אושפז המשיב ולימים אף עבר תהליך שיקומי בבית-החולים לווינשטיין.....	298
3.13.	קבלת חלקית של בקשה לתשלום תכוף - הוצאות נסיעה וסיעוד - 30,000 ש"ח לתקופה של שישה חודשים.....	298
3.14.	בקשה לתשלום תכוף - פגיעה רב מערכתית קשה.....	299

3.15	החליק מאופנוע - תשלום תכוף בסך של 15,000 ש"ח	300
3.16	אין ולא היה בבקשה כדי להצביע, באופן מהותי וממשי, על צרכי ריפוי מיידיים - בקשה לתשלום תכוף נדחתה	300
3.17	בקשה לתשלום תכוף - התובע לא נמנה על המקרים שבהם יש מקום להקדים תשלום	301
303	שער ג': תשלומים עיתיים - הגדרה ומהות	
303	פרק א': הדין	
305	פרק ב': תשלומים עיתיים - מהות	
305	1. כללי	
306	2. תשלום חד-פעמי אל מול תשלום עיתי	
309	3. יתרונות וחסרונות שיטת התשלום העיתי	
311	4. תשלום אחד או תשלומים עיתיים	
312	5. סעיף 6 לתקנות - הגדרת "תלויים"	
313	פרק ג': פסיקת הפיצויים העיתיים ושינויים	
313	1. כללי	
	2. שהיית המערערת בקרב בני משפחתה לאורך כל ימיה - תשלום חד-פעמי או עיתי	313
	3. מתי תתאפשר הגדלת תשלומים עיתיים שנפסקו לניזוק בשל שינוי במצבו?	315
	4. האם בית-המשפט מוסמך לפסוק תשלומים עיתיים בתביעה לפי חוק הפיצויים, במקרים שאינם נזכרים מפורשות בחוק הפיצויים ובתקנות פיצויים לנפגעי תאונות דרכים?	317
	5. דיון נוסף בשאלה מהן הנסיבות שבהן תקום הצדקה לשינוי שיעורם של תשלומים עיתיים?	319
	6. האם רשלנות המשיבים גרמה רק למחצית הנזק שנגרם לילד?	320
	7. הסכמה בין הצדדים, אשר אושרה על-ידי בית-המשפט, באשר לנקיטה בדרך התשלום העיתי	323
פרק ד': פסיקת פיצויים לתלויים של נפגע שנפסקו לו פיצויים עיתיים ונפטר		327
331	שער ד': הפסד השתכרות בעתיד - כללי	
331	פרק א': מבוא	
פרק ב': הספקולציה היא קושי מובנה בפסיקת פיצויים בגין נזקי עתיד		333
פרק ג': הפסד השתכרות ופסיקת פיצוי גלובלי		335
פרק ד': העברת דיון לבית-משפט מוסמך אחר לרגל הגדלת סכום התביעה		337
שער ה': אובדן כושר השתכרות - דרכי חישוב		339
פרק א': כללי		339

פרק ב': דרך חישוב אובדן כושר השתכרות	341
פרק ג': נכות רפואית ונכות התפקודית	343
1. כללי	343
2. פגיעה בכושר השתכרות - שיעור הנכות התפקודית	349
פרק ד': נכות תפקודית תעסוקתית ונכות תפקודית בחיי היום-יום של הנפגע	351
1. בית-המשפט ישתמש באחוז הנכות הרפואית כמודד להפסד כושר ההשתכרות במקרים בהם הנכות הרפואית משקפת גם את מידת הפגיעה בכושר התיפקוד של התובע	351
2. בהיעדר נתונים אחרים אחוז הנכות הרפואית ישמש מודד בקביעת הפסד ההשתכרות של תובע	352
3. דוגמאות לחישוב הפסד השתכרות והנכות התפקודית	352
שער ו': הפסד השתכרות בעתיד	371
פרק א': קביעת הפסד השתכרות - מודל החשיבה	371
פרק ב': השלב הראשון: קביעת השכר - השתכרות בפועל או פוטנציאל ההשתכרות	373
פרק ג': השלב השני: קביעת הפסד כושר ההשתכרות	375
1. כללי	375
2. חישוב אקטוארי	375
3. הכפלת השכר הפוטנציאלי באחוזי הנכות התפקודית של הניזוק	376
4. אומדן גלובלי	376
פרק ד': השלב השלישי: קביעת אורך התקופה	377
פרק ה': הפסד השתכרות של קטין	379
1. כללי	379
2. הערכת הנזק כרוכה בחוסר וודאות	380
3. חישוב גלובלי או אקטוארי?	383
3.1. החישוב הגלובלי	383
3.2. החישוב האקטוארי	383
3.3. סיכום	385
4. פטור משירות צבאי למיגזר הערבי וההשפעה על חישוב הפיצויים	386
5. אובדן כושר השתכרות של קטין בהלכה הפסוקה	387
5.1. הקטין יימצא במוסד או בביתו כל ימי חייו	387
5.2. היעדר נתונים של ממש לקביעת הפסד השתכרות	388
5.3. הבסיס הינו השכר הממוצע במשק	388
6. דוגמאות לפיצויים - תביעות קטינים	389
פרק ו': הפסד השתכרות בעתיד של עובד שכיר	403
1. כללי	403

2. ההלכה הפסוקה פסעה בעקבות תפיסה עקרונית של פיצוי בגין הפגיעה בכושר השתכרות על פני פיצוי בגין הפסד ההשתכרות בפועל.....	404
3. המושג "גריעה מכושר ההשתכרות".....	405
4. הדרכים לחישוב אומדן הפסד ההשתכרות לעתיד.....	407
5. שכרו של עובד עד לתחילת שמיעת הראיות וסיום המשפט.....	408
6. הפסד השתכרות למי שלא נגרע שכרו עקב התאונה - פסיקת סכום גלובלי.....	408
7. גריעה מכושר ההשתכרות ויישום האבחנה בין הנכות הרפואית לנכות התפקודית.....	409
8. שכר ממוצע במשק כקריטריון לקביעת ההפסד.....	411
9. אובדן סיכויים בשוק העבודה.....	412
10. נתון של מקום התעסוקה האפשרי, בארץ או בחו"ל, כמודד לקביעת הפסד ההשתכרות.....	412
11. הפסד פנסיה.....	413
12. נכות צמיתה בשיעור מזערי והיעדר הפסד בפועל של שכר עבודה.....	413
13. סיכוי לגידול במשכורת בעתיד.....	414
14. מרכיבי שכרו של העובד המשתנים בעקבות התאונה (שעות נוספות, תנאים סוציאליים, הטבות ועלויות שכר).....	414
15. אובדן סיכויים בשוק העבודה.....	417
16. השפעת שיעורי מס הכנסה על חישוב הפיצויים בגין אובדן הכנסה.....	418
פרק ז': הפסד השתכרות בעתיד של עצמאי	419
1. כללי.....	419
2. אי-דיווח לרשויות המס על הכנסותיו.....	421
שער ז': הפסד השתכרות בעין החוק לפיצויים לנפגעי תאונות דרכים	423
פרק א': הסדר הפיצויים בחוק - כללי	423
פרק ב': חישוב הפיצויים על-פי סעיף 4 לחוק הפיצויים	425
1. כללי.....	425
2. הגדרת "השכר הממוצע במשק".....	428
3. ניכוי פנסיות השארים יתבצע בעת חישוב "בסיס השכר" של הפסדי ההשתכרות, טרם תחילתו בתקרת שילוש השכר הממוצע במשק.....	429
4. פיצוי בגין אובדן זכויות המנוח כנכה.....	429
5. האם ניתן להסתמך על הדו"ח לשנת המס שבה אירעה התאונה, כאשר הדו"ח נערך לאחר התאונה.....	431
6. עבודה עד גיל 70 שנה.....	432

7. פסיקת פיצוי לגבי הפסד השתכרות בעתיד בגובה של 150% מהשכר הממוצע במשק.....	432
8. סעיף 4(ג) - פשרה - שימוש לרעה בהליכי בית-המשפט.....	434
שער ח': הוצאות רפואיות, עזרת קרוב, סיעוד, ניידות, מכשור לעתיד ועוד.....	439
פרק א': עזרת קרוב וצד שלישי.....	439
פרק ב': עזרת הזולת במקרים קשים.....	445
פרק ג': הוצאות רפואיות וסיעוד.....	451
1. כללי.....	451
2. הוצאות רפואיות שהנפגע מקבל מקופות החולים.....	453
פרק ד': התאמת דיור.....	457
פרק ה': ניידות והוצאות נסיעה.....	465
פרק ו': שיקום מיני - שירותי ליווי.....	469
פרק ז': מיזוג אוויר מלא לחום וקור.....	471
פרק ח': הוצאות כביסה - מיזוג אוויר - מצעים.....	473
פרק ט': ציוד שיקומי, רפואי ואביזרי עזר.....	477
פרק י': דיאטנית.....	485
פרק י"א: פיזיותרפיה - פעילות גופנית - עיסוי - קנאביס רפואי....	487
פרק י"ב: קבלת טיפול רפואי במסגרת קופת-חולים ולא בבית הנפגע.....	489
שער ט': נזקים לא ממוניים.....	491
פרק א': כאב וסבל.....	491
1. דיני הנזיקין הכלליים.....	491
2. כאב וסבל - חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים ותקנות.....	491
3. הביקורת על שיטת החישוב שבחוק.....	492
4. על הגישות השונות הנוהגות בפסיקת כאב וסבל.....	492
פרק ב': קיצור תוחלת החיים של הנפגע.....	495
1. כללי.....	495
2. הלכת השנים האבודות.....	496
3. זכות פיצוי עצמאית בשל "אובדן או קיצור תוחלת חיים".....	497
4. קיצור תוחלת חיים עקב מחלה טרם הפגיעה.....	498
5. שיעור תגמולי המל"ל שיש לנכות מסך הפיצוי הנפסק לניזוק בנסיבות בהן נקבע כי נתקצרה תוחלת חייו.....	500
פרק ג': פיצוי בגין אובדן או הפחתת סיכויי החלמה.....	503
פרק ד': פיצוי בגין נזק נפשי.....	505
פרק ה': פיצוי בגין פגיעה באוטונומיה ובכבוד.....	509
פרק ו': פיצוי בגין אובדן קצבת זיקנה.....	517
פרק ז': שהייה בבית או במוסד.....	519

שער י': נזק מיוחד - כללי	521
פרק א': הגדרת נזק מיוחד	521
פרק ב': עקרונות יסוד בפסיקת הנזק המיוחד	523
1. שמירה על ערך הכסף	523
2. הערכת הפיצוי - אומדן - מבחן אחוזי הנכות - פיצוי גלובלי	524
2.1 אומדן	524
2.2 כללי היגיון המעוגנים בנסיון החיים	524
2.3 פיצוי מפורט או גלובלי	525
שער י"א: נזק מיוחד - עובד שכיר או עצמאי	527
פרק א': כללי	527
פרק ב': חישוב הנזק המיוחד לעובד שכיר	529
1. הפסד השתכרות בעבר	529
2. הוצאות רפואיות	529
פרק ג': נפגע שהוא עצמאי	531
שער י"ב: היוון	533
פרק א': "היוון" מהו	533
פרק ב': שיעורי ההיוון	537
1. כללי	537
1.1 מהותו של "היוון"	537
1.2 האם יש מקום לקבל בקשה לדיון נוסף על ההכרעה שניתנה בבית-משפט בעניין גובהו של שיעור ההיוון שעל-פיו ראוי להוון פיצויים לניזוקים?	538
2. רקע היסטורי - שיעור ההיוון בתביעות נזיקין סקירתו של כב' השופט י' עמית בעניין המאגר הישראלי לביטוח	538
3. גלגולה של ההלכה הפסוקה בשאלת שיעורי ההיוון	545
שער י"ג: תביעת עזבון	549
פרק א': מבוא	549
פרק ב': היורשים בתביעת העזבון	551
1. כללי	551
2. תביעת העזבון לפיצוי בגין איבוד הכרה של המנוח	552
2.1 כללי	552
2.2 ניכוי הוצאות המחיה התעוררה בתקופת השהות במוסד האשפוז ותקופת ה"שנים האבודות"	552
פרק ג': שיטת חישוב הפיצוי - הלכה למעשה	557
1. כללי	557
2. יישום "שיטת הידות" - ה"שיטה הדינאמית"	560
3. שלבי ביצוע חישוב הפיצוי	561
פרק ד': תביעות מקבילות	563

1. מניעת פיצוי כפל במתחם החפיפה על דרך של קיזוז וניכוי.....	563
2. ראשי נזק מחוץ לתחום החפיפה.....	563
שער י"ד: תביעת התלויים	565
פרק א': מבוא.....	565
פרק ב': זכות התביעה של התלויים	567
1. כללי.....	567
2. הפסדי תלות מהם?.....	570
פרק ג': דרכי הגשת תביעת התלויים על-פי פקודת הנזיקין.....	571
פרק ד': הגדרת תלויים.....	573
פרק ה': מישור היחסים בין התלויים לבין העזבון.....	577
פרק ו': שיטת חישוב הפיצוי - שיטת הידות.....	581
פרק ז': הלכת הניכוי.....	587
פרק ח': היבלעותה של תביעת הבנים כיורשי העזבון בתקבולי המוסד לביטוח לאומי.....	589
פרק ט': זכות התלויים מוגבלת לנזק ממוני בלבד.....	593
פרק י': מעמדם של חברי קיבוץ כתלויים.....	595
פרק י"א: ידועה בציבור.....	597
1. כללי - המובן המשפטי של הדיבור "בן זוג".....	597
2. "ידועה בציבור" בגדר הגדרת "בן זוג".....	598
פרק י"ב: התיישנות תביעת התלויים.....	601
שער ט"ו: שיקולי בית-המשפט בקביעת הפיצויים לעזבון ולתלויים (אלמנה - ילדים ואחרים) ודוגמאות לפסיקת הפיצויים	603
פרק א': כללי.....	603
פרק ב': גיל ותקופת התמיכה בילדים.....	605
פרק ג': האם זכות התביעה של "ילד", מכוח סעיף 78 לפקודת הנזיקין, נתונה גם לילד שהוא בגיר ועצמאי, מבחינה כלכלית.....	609
פרק ד': סיכויי האלמנה להינשא כנימוק להפחתת התמיכה.....	611
1. כללי.....	611
2. נישואין מחדש בפועל - ביצוע הפחתה.....	611
3. השלכות נישואין שניים על היתומים מאם.....	612
פרק ה': גירושין אפשרי של בני הזוג כבסיס להפחתת הנזק.....	615
פרק ו': אובדן שירותי אב.....	617
פרק ז': תשלומים לקרן פנסיה - ניכויים.....	621
1. ניכוי תשלומים שקיבל הניזוק מקרן פנסיה.....	621
2. ניכויים של תגמולים החדשיים המשתלמים על-ידי הקרן מהפיצויים.....	622
פרק ח': דוגמאות ותקדימים.....	625

שער ט"ז: תאונות דרכים - פסיקת פיצויים - דוגמאות

ותקדימים 635.....

1. נכות אורטופדית וטנטון 5% - פיצוי כולל 224,000 ש"ח (הסכום נבלע בתשלומי מל"ל התובעת תקבל רבע) - בלטי דיסק בין החוליות וטנטון..... 635.
2. מדריכת קשישים - נכות נפשית רפואית 10% - נכות תפקודית 5% - פיצוי כולל 132,870 ש"ח - פגיעה נפשית..... 635.
3. האם עסקינן בתאונת עבודה? תאונת דרכים של רוכב אופנוע..... 636.
4. הוכחת תאונת פגע וברח..... 637.
5. האם עקרת בית שלא עבדה 16 שנים זכאית לפיצוי בגין הפסד כושר ההשתכרות?..... 638.
6. פגיעת אוטובוס ילדה בת 9.5 שנים..... 638.
7. חסימת נתיב נסיעה של נהג קטנוע..... 639.
8. שיחרור מבית-החולים עם המלצות לשימוש בצווארון..... 640.
9. נסיגה רגשית ופוסט טראומה..... 641.
10. איבוד שליטה ברכב - חבלת ראש קשה עם דימום תוך מוחי..... 642.
11. החלקת שליח פיצה בעקבות חצץ על הכביש..... 643.
12. התנגשות ברכב חונה..... 643.
13. עיקר ההשפעה על תפקוד התובע מקורה בנכויות בתחום הנפשי ובתחום רפואת הכאב..... 644.
14. פגיעה באצבעות כף היד..... 645.
15. ערעור על חיוב בתשלום פיצויים..... 646.
16. החלקה על גבי סולר שנשפך על הכביש..... 647.
17. האם קרובי משפחתו של המנוח נכנסים להלכת אלסוחה בעקבות הנזקים הנפשיים שנגרמו להם?..... 648.
18. האם פגיעה בקרסול עת יורדים מהאוטובוס נחשבת לתאונת דרכים?..... 649.
19. פיצוי גלובלי בגין אובדן כושר השתכרות במקום קביעת שיעור הנכות התפקודית..... 652.
20. פציעה בעקבות החלקה מאופנוע..... 653.
21. פגיעת רכב בנוסע שהורכב על אופנוע..... 653.
22. פגיעה ברוכב אופנים..... 654.
23. פגיעה מאופנוע בדרך חזרה מעבודה..... 655.
24. אין לפקפק בשומת המס המתייחסת לשכרו של המערער בשנה שקדמה לתאונה..... 657.
25. שברים בחוליות הצוואר, פריקה של פרק ירך שמאל וחבלה בפנים עם חתך ושברים באף..... 658.

חלק ג': זכות החזרה וההשבה - ביטוח לאומי 661

שער א': זכות החזרה וזכות ההשבה	661
פרק א': כללי	661
פרק ב': זכות חזרה - סעיף 9 לחוק	663
1. הדין	663
2. קבלת הודעה לצד שלישי	663
3. חבותה של קרנית לשלם לנפגע (בהתקיים המקרים המנויים בסעיף 12 לחוק הפיצויים) היא מוחלטת ואינה תלויה ב"אשם מוסרי", אך זכות החזרה שלה מותנית בקיומו של אשם בהתנהגותו של המשתמש ברכב או מי שהתיר את השימוש בנסיבות בהן נשללת הזכאות על-פי הדין	664
4. תביעת השיבוב של המוסד לביטוח לאומי - לא הוכחו נסיבות עובדתיות או גרסה מצד המוסד לביטוח לאומי שיש בה כדי לבסס את חבותה של קרנית בהליך זה - התביעה נדחתה	665
5. בקשה מטעם הצד השלישי לסילוק על-הסף של ההודעה כנגדו - המודיעה אינה עונה להגדרת "מבטח" כלשון חוק הביטוח הפלסטיני - הבקשה התקבלה	665
6. צד שלישי - פגיעה של רכב כבד ברכב - הצעת פשרה	666
שער ב': זכות החזרה של המוסד לביטוח לאומי	667
פרק א': הדין	667
1. סעיף 82 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש)	667
2. חוק הביטוח הלאומי, התשי"ד-1953	667
פרק ב': כללי	673
פרק ג': ניכוי רעיוני	675
פרק ד': תביעת שיבוב של המוסד לביטוח הלאומי - אין לחייבו בתוצאה של הליך בו לא היה צד	679
פרק ה': ניכוי חלקי - נפגע שסבל מנכויות שקדמו לתאונה	683
1. חישוב הניכוי מקום שבית-המשפט קבע את שיעור הנכות בגין מעשה העוולה - הלכת עמר	683
2. קביעת שיעור הניכוי כאשר בית-המשפט לא קבע את שיעור הנכות כתוצאה מן התאונה	684
3. המסלול הדיוני בדרך לקביעת שיעור הניכוי	686
פרק ו': הלכת הניכוי מניכוי	693
1. כללי	693
2. האם חלה הלכת ה"ניכוי מהניכוי" ביחס לקיצבת הזיקנה של המנוח	693
פרק ז': דוגמאות ותקדימים	695

1. מהי הנפקות הקנויה לקיצור תוחלת חייו של נפגע, המקבל תגמולים מן המוסד לביטוח לאומי, על היקף השיפוי שזכאי לו המל"ל מכוח הסכם עם חברות הביטוח הנושאות באחריות לפצות את הנפגע בגין נזקיו בתאונה?.....	695
2. זכותו לפיצויים של נפגע בתאונת דרכים, אשר נהג ברכב בעת שנפגע, היא זכות לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים ממש, ואין מדובר בזכות חוזית גרידא הנובעת מחוזה הביטוח.	699
3. מטרתו של סעיף 328(ג) לחוק הביטוח הלאומי.....	702
4. זכות השיבוב של המוסד לביטוח לאומי מכוח הסכם או הוראה סטטוטורית - הערעור נדחה.....	704
5. שיעור תגמולי המוסד לביטוח לאומי שיש לנכות מסכום הפיצוי הכולל שנפסק לחובת המזיק בנסיבות של קיצור תוחלת חיים - שינוי ההלכה - ניתוח ומסקנות.....	709
פרק ח': זקיפת פיצויים לחשבון הגמלה - סעיף 329 לחוק הביטוח הלאומי.....	713
1. כללי.....	713
2. "הלכת אלמוהר".....	713
3. "הלכת המגן".....	714
פרק ט': חלוקת פיצויים מצד שלישי - סעיף 330 לחוק הביטוח הלאומי.....	721
1. כללי.....	721
2. דרך בירור התביעה.....	722
3. חשיבות מסירת הודעה למוסד לביטוח לאומי על הגשת תביעה בדואר רשום.....	723
4. פשרה שאליה מגיע המוסד לביטוח לאומי עם המזיק.....	726
5. אי-ידיעת המוסד לביטוח לאומי אודות התביעה.....	727
פרק י': תביעות נגד צד שלישי - אין המעביד חב לצד שלישי - סעיף 331 לחוק הביטוח הלאומי.....	729
פרק י"א: "קיצור תוחלת החיים" ותקנות ההיוון.....	733
1. "קיצור תוחלת החיים" ותקנות ההיוון (הלכת אבו סרייה).....	733
2. הלכת אלחבאנין שביטלה את הלכת אבו-סרייה.....	733
3. היוון תגמולי המל"ל לעתיד - לפי תקנות המל"ל או פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.....	736
פרק י"ב: מערכת היחסים המשולשת בין הזכאי לגמלה (המבוטח), המוסד לביטוח לאומי והצד השלישי - סמכות עניינית.....	739